

ті та тісна співпраця з міжнародними науковими установами та організаціями. Потрібно також формувати спеціальну інноваційну інфраструктуру, яка б давала змогу здійснювати моніторинг стану розвитку науково-технічного потенціалу та комерціалізацію нововведень.

**Висновок.** Загалом, у Львівській обл. сформовано значний науково-технічний потенціал, однак він використовується неповною мірою, безсистемно, не налаштований на створення нових конкурентних переваг щодо нових інноваційних розробок на ринках, а тому не трансформується у високу якість економічного зростання. Основними проблемами розвитку науково-технічного потенціалу регіону є брак фінансування, незабезпеченість матеріально-технічною базою, старіння кадрів тощо. Саме тому основну увагу органів влади потрібно зосередити на всебічному стимулюванні нарощення науково-технічного потенціалу на основі створення сприятливих нормативно-правових та економічних умов.

### Література

1. Бажал Ю.М. Економічна теорія економічних змін : навч. посібн. / Ю.М. Бажал. – К. : Вид-во "Заповіт", 1996. – 238 с.
2. Гесць В.М. Україна у вимірі економіки знань : монографія / В.М. Гесць, В.П. Александрова, Ю.М. Бажал, Д.П. Богиня, А.М. Гуржій; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К. : Вид-во "Основа", 2006. – 588 с.
3. Гесць В.М. Інноваційні перспективи України : монографія / В.М. Гесць, В.П. Семиноженко. – Харків : Вид-во "Константа", 2006. – 272 с.
4. Федулова Л.І. Технологічний розвиток економіки України : монографія / Л.І. Федулова. – К. : Вид-во Ін-ту екон. та прогнозів, 2006. – 628 с.
5. Наукова діяльність у Львівській області : стат. збірник. – Львів 2013. – 77 с.
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2012 році : стат. збірник, ДСС України. – К., 2013. – 287 с.

### *Луцкив Е.Н.* Диспропорції в структурі науково-технічного потенціала регіона: состояние, тенденции и направления преодоления

Определена роль научно-технического потенциала в обеспечении инновационного развития экономики региона. Осуществлена оценка состояния и тенденций развития научно-технического потенциала Львовской области в разрезе функционирования образовательной и научной сферы. Показано место Львовской области среди регионов Украины по некоторым составным элементам формирования научно-технического потенциала. Определены факторы, которые препятствуют развитию научно-технического потенциала и предопределяют структурные диспропорции в его структуре. Приведены направления и мероприятия преодоления имеющихся структурных диспропорций в структуре научно-технического потенциала.

**Ключевые слова:** научно-технический потенциал, образование, наука, инновации, инновационное развитие.

### *Lutskiv O.M.* Disproportions in the Structure of the Scientific and Technical Potential of the Region: State, Tendencies and Directions of Overcoming

The role of scientific and technical potential in providing innovative development of region's economy is defined. The estimation of the state and progress of scientific and technical potential of the Lviv region trends is carried out in the cut of educational and scientific sphere functioning. The place of the Lviv region is shown among the regions of Ukraine after some component elements of forming scientific and technical potential. Some factors inhibiting the development of scientific and technical potential and predetermine structural disproportions in its structure are identified. Directions and measures of overcoming present structural disproportions in the structure of scientific and technical potential are provided.

**Key words:** scientific and technical potential, education, science, innovations, innovative development.

УДК 338.28:330.34

Аспір. А.В. Колодійчук –

Институт региональных исследований НАН Украины, м. Львів

## ПРОЕКТ ІННОВАЦІЙНОГО НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНАЛЬНОГО КЛАСТЕРА НА БАЗІ ТЕХНОПАРКУ "ЯВОРІВ"

Обґрунтовано науковий підхід до утворення інноваційних структур, адаптованих до реалій української економіки у вигляді системи інноваційно-технологічних кластерів, які функціонуватимуть в умовах недосконалої конкуренції. Окреслено завдання (економічні, соціальні та екологічні), які мають виконувати такі структури на прикладі науково-технологічного парку "Яворів" як системоформуючого ядра інноваційно-технологічного кластера Львівського регіону. При цьому розроблено комплекс заходів, спрямований на пом'якшення недосконалої конкуренції.

**Ключові слова:** промисловість, інфраструктура, інновації, трансфер, технопарк, механізм, функції, мегакластер.

**Постановка проблеми.** В умовах кластеризації національної економіки, суспільних трансформацій, глобальних тенденцій перетворення інновацій в генеруючий рушій економічного зростання регіонів, країн, інтеграційних економічних об'єднань на одне з перших місць за важливістю в сучасній макроекономічній політиці висувається побудова ефективної інноваційної інфраструктури. Потреби модернізації промисловості України потребують утворення інноваційних структур, адаптованих до реалій української економіки. Одними з таких структур є інноваційно-технологічні регіональні кластери. У Західній Україні така структура могла б бути утворена на базі науково-технологічного парку "Яворів".

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання кластеризації активували пошук нових підходів до побудови моделі інноваційної інфраструктури в Україні, яка б, з одного боку, спиралася на вітчизняний освітньо-науковий та промисловий потенціал, а з іншого – відповідала би сучасним європейським системам трансферу інновацій, чи хоча би наближалася до можливостей взаємодії з ними. До розробки такої моделі доклали зусилля вітчизняні науковці, зокрема: О. Андроніва, О. Заболотний, Т. Зінчук, В. Корсунь, В. Кузьменко, О. Ляшенко, Н. Михайлицька, О. Немчин, П. Савчук, В. Соловійов, Ю. Тютченко, Л. Федулова, М. Якубовський та багато інших. Щодо прикладних аспектів, то кластерні ініціативи певною мірою уже проявили себе на Львівщині, деякі з них втілені в життя і успішно діють (Львівський кластер ІТ-ВРО, туристичний та деревообробний кластери у Львові, кластер "Розділля" канадського проекту "МЕРМУ" (до якого входять міста Жидачів, Миколаїв, Новий Розділ), інші – в процесі реалізації (2014 р. – Львівський кластер легкої промисловості), треті – про них лише висловлюються ідеї (2010 р. – транскордонний туристичний кластер, кластер "папір і друк", транспортно-логістичний кластер та кластер харчової промисловості у Львові, лісовий кластер в Українських Карпатах). Проте, незважаючи на ці теоретичні та прикладні аспекти побудови інноваційної інфраструктури трансферу інновацій в Україні, питання регіональних інноваційних кластерів залишаються практично недослідженими.

**Мета дослідження** – сформулювати й обґрунтувати Концепцію інноваційного науково-технологічного промислового регіонального кластера на базі технопарку "Яворів".

**Виклад основного матеріалу.** Як зазначає автор праці [4, с. 451-452], до нових організаційних структур, які здійснюють трансфер технологій, відносять технопарки, інноваційні центри, бізнес-інкубатори, мережеві інноваційні структури, які функціонують на базі сучасних інформаційних технологій, інформаційно-консалтингові центри з питань трансферу технологій, інститути інноваційно-технологічного провайдингу, систему підготовки та підвищення кваліфікації фахівців із проблем трансферу технологій, інтегровані підприємницькі структури, однією з яких є кластери. У Законі України "Про інноваційну діяльність" [1] під інноваційною інфраструктурою маються на увазі "сукупність підприємств, організацій, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)". На підставі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду діяльності новітніх організаційних структур у промисловості розроблено класифікації цих структур за особливостями їх організаційно-діяльнісного функціонування і за організаційно-просторовими особливостями таких структур. Зокрема серед організаційно-просторових структур виділяються інноваційні кластери, технопарки, технополіси, промислові зони, наукові парки, дослідні парки, інноваційні бізнес-інкубатори, навчально-наукові центри, навчально-наукові комплекси та регіональні інноваційні мережі (інноваційно орієнтовані), промислові кластери, індустріальні парки (промислово орієнтовані).

Запропоновано Концепцію створення інноваційного науково-технологічного кластера на базі технопарку "Яворів" та інших об'єктів інноваційної інфраструктури, розташованих у межах Львівської обл.

Метою створення кластера є формування інноваційної просторової структури новаторського типу, функціонування якої супроводжуватиметься випуском конкурентоспроможної інноваційної промислової продукції в умовах збереження ресурсів і попередження недосконалої конкуренції.

Утворення інноваційно-технологічного кластера на базі технопарку "Яворів" зорієнтоване на виконання економічних, соціальних та екологічних завдань. Потенційний інноваційно-технологічний кластер покликаний забезпечувати виконання таких завдань: виведення виробничих підприємств регіону на європейський рівень розвитку, підвищення їх конкурентоспроможності, відкриття нових ринків збуту промислової продукції, створення нових робочих місць, погашення заборгованості проблемних підприємств, розвиток науково-технічного потенціалу регіону, пом'якшення впливу недосконалої конкуренції. Саме через економію на трансакційних витратах, у спекулюванні на яких і криються умови недосконалої конкуренції, інноваційно-технологічний кластер потрібно розглядати як дієвий інструмент пом'якшення умов недосконалої конкуренції у промисловості країни та її регіонів, як форму конкуренції через співпрацю. У цьому процесі концентрації інноваційної активності повинна проявитися активна державна промислова інноваційна політика, в контексті якої дер-

жава повинна створити такі умови для промислових підприємств, щоб участь у кластері була більш економічно вигідною, ніж неучасть для збереження попередніх умов недосконалої конкуренції. Перелік потенційних учасників пропонуваного кластера зазначено у таблиці.

Інноваційно-технологічний кластер на базі технопарку "Яворів" буде виконувати функції, зокрема: економічну, соціальну, організаційну, інноваційну, виробничу, збутову, інформаційну, маркетингову, логістичну.

Процес розширення новоутвореного інноваційно-технологічного кластера повинен здійснюватися насамперед за вдяки науковим та освітнім установам та елементам трансферної інфраструктури, які можна поділити на такі групи: інститути НАН України, інші науково-дослідні, проектно-конструкторські організації, які локалізовані в регіоні: Інститут біології клітини НАН України, Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України, Інститут регіональних досліджень НАН України, Інститут екології Карпат НАН України, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка НАН України, АТ "Інститут гірничо-хімічної промисловості", Державний науково-дослідний інститут інформаційної інфраструктури, Львівський науково-дослідний інститут фізичної оптики, підприємство "Інститут проблем надійності машин і споруд"; вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації регіону: Львівська комерційна академія, Львівський державний аграрний університет, Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, Національний лісотехнічний університет України, Львівський центр дистанційно-заочного навчання ВНЗ "Східноєвропейський університет економіки і менеджменту", Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного Банку України тощо. Крім зростання інноваційної потужності кластера, важливе значення потрібно надавати розширенню інноваційно-технологічного кластера за участі у ньому інших промислових підприємств міста Львова та області, що збільшить його виробничу потужність. Зокрема йдеться про такі об'єкти індустрії міста, як "Львівхім", "Львівський державний авіаційно-ремонтний завод", "Львівський автобусний завод" тощо.

Необхідним також є включення логістичних центрів до складу інноваційно-технологічного кластера, що значно скоротить трансакційні, а саме транспортні та інші логістичні витрати. Йдеться насамперед про логістичний центр "Сигнівка" і перетворення в логістичний центр частини львівського Північно-східного промрайону; у першого є значний потенціал скоординувати діяльність різних організацій щодо створення цивілізованих ринкових умов ведення транспортно-експедиторського бізнесу в Україні, проте для цього необхідне вирішення проблем, пов'язаних із необхідністю розвитку транспортної інфраструктури Львова та впорядкування забудови у "Сигнівці" та на прилеглих територіях [5, с. 94].

Механізм функціонування кластера включає: 1) наявність дієвого органу управління; 2) здійснення трансферу інновацій; 3) виробничу ланку; 4) ланку збуту; 5) ланку інформаційного забезпечення. Таким дієвим органом управління інноваційно-технологічного кластера повинен стати Львівський центр науки,

інновацій та інформатизації (ЦНП) як важливий елемент української трансферної інноваційної інфраструктури.

**Табл. Потенційні учасники інноваційно-технологічного кластера на базі технопарку "Яворів"\***

Учасники	Мета функціонування	Перелік потенційних учасників
Потенційні учасники інноваційно-технологічного кластера, які входять у технопарк "Яворів"		
Наукові та освітні установи	Продуктування інноваційних ідей та технологій	ІФКС НАН України, ІЕК НАН України, ЛНУ ім. І. Франка, НУ "Львівська політехніка", НЛТУ України, НДІ "Галургія"
Бізнесові структури	Виробництво промислової інноваційної продукції	ТОВ "Аеротех", ТОВ "Науково-технологічний парк "Яворів", ТОВ "Центр розвитку новітніх технологій", ДП "Українська академічна дослідницька мережа "УАРНЕТ", АТ НВЦ "ОР-ДАНА", ТОВ "Центр досліджень мінеральної сировини "Західмінерал", ТОВ "Стебницький калійний завод"
Місцева влада	Нормативно-правове регулювання функціонування кластера на місцевому рівні	ЛМР, районні ради, ЛОР
Державна влада	Нормативно-правове регулювання функціонування кластера на державному рівні	Львівська ОДА
Національні та закордонні компанії	Участь у виконанні інноваційних проектів кластера	ТзОВ "Акцент", ТзОВ "Балмікс", ТзОВ "Бейкер Україна", ПП "Земсервіс", ТзОВ "Кормотех", ТзОВ "МГМ-ПЛАСТ", ТзОВ "Енергія Новояворівськ", ТзОВ "ПРОВІМІ"
Інвестиційні компанії, венчурні та інші фонди	Венчурне фінансування виконання інноваційних проектів	Венчурні фірми "Techinvest", "Inventure"
Інноваційний бізнес-інкубатор	Матеріально-технічне та інформаційно-консультаційне забезпечення діяльності кластера	Оренда приміщень Львівського ЦНП
Потенційні учасники інноваційно-технологічного кластера, які не входять у технопарк "Яворів", але запропоновані автором щодо включення в його структуру		
Бізнесові структури	Виробництво промислової інноваційної продукції, надання послуг	ДП НТЦ "Уарнет", ПАТ "Ензим", ПАТ "Іскра", ПАТ "Концерн Електрон"
Наукові та освітні установи, проектно-конструкторські організації	Продуктування інноваційних ідей та технологій	Інститут біології клітини НАН України, Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України, Інститут прикладних проблем механіки і математики імені Я.С. Підстригача НАН України, Інститут екології Карпат НАН України, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка НАН України, Карпатське відділення Інституту геофізики ім. С. Субботіна НАН України, Львівський центр Інституту космічних досліджень НАН України та НКА України, АТ "Інститут гірничо-хімічної промисловості", Державний науково-дослідний інститут інформаційної інфраструктури, Львівський науково-дослідний інститут фізичної оптики, Львівський науково-дослідний радіотехнічний інститут, науково-виробниче підприємство "Карат", Львівський державний аграрний університет, Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, Національний лісотехнічний університет України, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. Гжицького
Елементи інфраструктури трансферу інновацій регіону	Забезпечення трансферу інноваційних технологій	Львівський центр інновацій, Навчально-науковий комплекс з прикладної математики при Інституті прикладної математики та фундаментальних наук Національного університету "Львівська політехніка" та Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача НАН України, Науково-технічний і навчальний центр низькотемпературних досліджень Львівського національного університету ім. І. Франка

\* Складено автором.

Запропонована концепція приведе до можливості перетворення у перспективі інноваційно-технологічного кластера на базі технопарку "Яворів" у мегакластер шляхом об'єднання інноваційно-технологічного кластера з банківською системою регіону. Так, технопарк "Яворів" вже має досить успішний досвід співпраці з комерційними банками "Альфа-банк", "Дельта-банк", "Кредобанк", "Львів", проте така співпраця була згорнута через наслідки фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. Науковці висували пропозиції щодо створення у вітчизняних умовах транскордонних мегакластерів, наприклад транскордонного мегакластера єврорегіону "Слобожанщина", за підсумками публічного обговорення на Круглому столі "Перспективи розвитку ринку фінансових послуг єврорегіону "Слобожанщина" 2009 р. у м. Харкові, причому внаслідок експертного дослідження виявлено, що ймовірність реалізації сценарію "Мегакластер: банки, фінансові установи та ВНЗ" з чотирьох можливих сценаріїв є найбільш імовірним до реалізації [3, с. 163]. Проте у цьому мегакластері базовою є фінансова інфраструктура. У запропонованій концепції визначальною є інноваційно-трансфертна інфраструктура.

**Висновки.** Формування інноваційного кластера на базі технопарку "Яворів" є перманентно необхідним, оскільки це один із найоптимальніших способів ефективної розбудови інноваційної інфраструктури Львівського регіону, а також один зі способів подолання недосконалої конкуренції та спрямування грошових потоків на інноваційні процеси української промисловості.

### Література

1. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посібн. / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2012. – 448 с.
3. Інвестиційно-інноваційний розвиток економіки регіону : матер. четвертого з'їзду Спільки економістів України та Міжнародної наук.-практ. конф. / за заг. ред. Оскольського В.В. – К. : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 410 с.
4. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. – К. : Вид-во "Основа", 2005. – 552 с.
5. Шевчук Л.Т. Реструктуризація деяких територіальних промислових утворень Львова в логістичні центри: актуальність і принципи реалізації / Л.Т. Шевчук, М.В. Гомонай-Стрижко // Наукові записки Української академії друкарства : наук.-техн. зб. – Львів, 2007. – Вип. 2 (12). – С. 90-94.

### **Колодійчук А.В. Проект інноваційного науково-технологічного промислового регіонального кластера на базі технопарку "Яворів"**

Обоснован научный подход к образованию инновационных структур, адаптированных к реалиям украинской экономики в виде системы инновационно-технологических кластеров, которые будут функционировать в условиях несовершенной конкуренции. Очерчены задания (экономические, социальные и экологические), которые должны выполняться такими структурами на примере научно-технологического парка "Яворов" как системоформирующего ядра инновационно-технологического кластера Львовского региона. При этом разработан комплекс мероприятий, направленный на смягчение несовершенной конкуренции.

**Ключевые слова:** промышленность, инфраструктура, инновации, трансфер, технопарк, механизм, функции, мегакластер.

### **Kolodyyчук A.V. The Project of Innovative Scientific and Technological Industrial Regional Cluster Based on Industrial Park "Yavoriv"**

In the article an author is ground the scientific going near formation of innovative structures, adapted to realities of the Ukrainian economy as a system innovative technological clusters which will function in the conditions of imperfect competition. Outlined tasks (economic, social and ecological) which must be executed by such structures on the example scientifically technological park "Yavoriv" as systemforming kernels innovative technological cluster of the Lviv region. The complex of measures, directed on softening of imperfect competition, is thus developed.

**Key words:** industry, infrastructure, innovations, transfer, technopark, mechanism, functions, megacenter.

УДК 330.342: 303.725.2

Доц. Я.В. Кульчицький, д-р екон. наук –  
НЛТУ України, м. Львів

### **ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА ФРАНКА**

На основі аналізу економічно-філософських праць Івана Франка висвітлено погляди видатного українського мислителя на проблеми людської діяльності, економічних систем, суспільно-економічного прогресу та його закономірностей. Зокрема, розкрито методологію порівняльного аналізу економічних систем, яку застосовує Іван Франко, що дало йому змогу оцінити становище людини у тій чи іншій системі економічно-політичних відносин та обґрунтувати шляхи людства, а не тільки України, до ефективних і соціально справедливих економічних систем. При цьому проблеми економічних систем, людини розкриваються у контексті взаємодії економічного і соціального, економічного і національного аспектів прогресу. Автор статті висловлює думку і доводить актуальність та конструктивність економічних ідей Івана Франка на порозі третього тисячоліття.

**Ключові слова:** економічні системи, методологічні підходи, системні трансформації, порівняльний аналіз економічних систем.

**Вступ.** Центральною проблемою економічної теорії на порозі третього тисячоліття є всебічне дослідження змісту, структури, закономірностей становлення і розвитку, особливостей сучасних економічних систем та їх порівняльний аналіз. Всебічне дослідження економічних систем логічно призводить до їх порівняння, яке передбачає типологізацію систем на основі цілої палітри об'єктивних критеріїв. Цю актуальну і складну теоретичну проблему, яка має надзвичайно важливе практичне й політичне значення, не можна адекватно вирішити без розроблення її теоретико-методологічних аспектів. Саме від теоретико-методологічних засад порівняльного аналізу сучасних економічних систем вирішальним чином залежить комплексне уявлення про системи, з'ясування тенденцій їхнього розвитку, розгортання, еволюція панівних суспільних, економічних, екологічних цінностей та інституцій, ступінь наукової обґрунтованості відповідних висновків та прогнозування подальшої трансформації економічних систем у нинішніх умовах значного посилення їх екологізації, інтелектуалізації та глобалізації.

При цьому засадничою теоретико-методологічною позицією є опертя на вагому вітчизняну наукову традицію у царині економічної компаративістики, без урахування якої неможливо всебічно проаналізувати сучасні економічні системи, запропонувати концепції типологізації та порівняння систем, а також

обґрунтувати оптимальну стратегічну економічну модель для України. Економічна україніка є тим надійним дороговказом об'єктивного аналізу й порівняння економічних систем на порозі третього тисячоліття в умовах посилення їх екологізації та глобалізації, коли людина з її повсякденними інтересами, поглядами й переконаннями перебуває у центрі наукового дискурсу, а визначальним мірилом суспільно-економічного поступу є ступінь свободи, який суспільство може гарантувати кожному громадянину.

У цьому контексті метою дослідження є спроба висвітлити погляди на еволюцію й порівняння економічних систем, становище людини у тій чи іншій системі економічно-політичних координат генія української науки й духовності, ученого світової слави Івана Франка, який своєю науковою творчістю зумів, неначе на уявній машині часу, пройти крізь сторіччя вперед і обґрунтувати шляхи людства, а не тільки України, до кращого майбуття, ефективних і соціально справедливих економічних систем.

**Методами** дослідження є насамперед діалектичний, історичний, логічний, системний, порівняльного, сценарного аналізу, міждисциплінарний та ін.

**Ступінь розроблення проблеми та огляд літератури.** Незважаючи дивлячись на значну актуальність проблеми дослідження економічних поглядів Івана Франка, у сучасній зарубіжній та вітчизняній економічній теорії майже відсутні глибокі й фундаментальні її дослідження. Адже традиційним є сприйняття І. Франка як письменника, поета, літературного критика і громадського діяча. Проте ця постать така колоритна й багатогранна, що маємо всі підстави говорити про Великого Каменяра як про вченого, науковця європейського рівня і масштабу, який, будучи енциклопедичним розумом своєї епохи, добре знав основні напрями в розвитку економічної теорії, а його наукові прогнози, зокрема у царині теорії порівняльних економічних систем, на століття випередили епоху, коли творив учений, і не втрачають глибини та актуальності й сьогодні, на порозі третього тисячоліття.

Перу І. Франка належать фундаментальні дослідження з філософії економіки, економічної історії, політичної економії, теорії економіки, економічної соціології. У своїх працях вчений висвітлює багато різноманітних проблем методології економічної науки, а також теорії і практики соціально-економічного розвитку. І коли узагальнити основні ідеї статей мислителя, які стосуються з'ясування економічних відносин у суспільстві, то, мабуть, можна стверджувати, що головними наскрізними проблемами його наукової спадщини є проблеми людини, її діяльності, філософії економічних систем, суспільно-економічного прогресу, пошук закономірностей еволюції суспільства та рушійних сил економічного розвитку [1, с. 46-49].

Іван Франко, досліджуючи у праці "Наука і її взаємини з працюючими класами" предмет і місце економічної теорії у системі наук, її практичне значення у суспільстві, логічно виходить на проблеми людини, праці, людського щастя та інтеграції наукового знання навколо економічної науки. З цього приводу він підкреслює: "...суспільна економія, тобто наука про суспільне господарство... є найважчою і найважливішою з усіх, які ми пізнали дотепер, тому що досліджує між іншим причини злиднів і багатства людей; вчить про працю, про плоди пра-